

Betoog perspectiefnota 2025

Geachte voorzitter, geachte aanwezigen, geachte kijkers thuis,

Allereerst wil ik de ambtenaren bedanken voor hun inzet voor de 1e Turap, de Perspectiefnota en de carousel.

Voorzitter, al jaren horen we uw college roepen dat we een gezonde financiële positie hebben en tot de goedkoopste gemeenten van Nederland behoren. Helaas leert de ervaring dat wanneer iets te mooi klinkt om waar te zijn, het vaak ook zo is. Meer en meer blijkt dat we jarenlang slechts een dun laagje opgepoetst chroom zagen. Dat laagje begint nu behoorlijke barsten te vertonen.

De waarderingscijfers uit de burgerpeiling dalen gestaag. We scoren bijvoorbeeld duidelijk slechter dan andere gemeenten als het gaat om het oordeel van inwoners:

- over de kwaliteit van de dienstverlening;
- over de mate dat de gemeente moeite doet om inwoners mee te laten doen en mee te laten tellen (we hebben het dan over het sociaal domein);
- over de mate dat de gemeente de samenwerking zoekt met inwoners en belangenorganisaties;
- of dat de gemeente ook doet wat ze zegt

Op deze, en meer, items scoorde onze gemeente ook lager dan de keer ervoor, we kachelen dus achteruit, in de ogen van onze inwoners.

Onze gemeente verschijnt steeds vaker onderaan landelijke lijstjes: de Fietzersbond beoordeelt ons als onder gemiddeld, het GGD-onderzoek toont aan dat we vergeleken met HvB-gemeenten vaak negatiever scoren als het gaat over de lichamelijke en geestelijke gezondheid van onze jeugd, en Atlas Research plaatst zowel Gilze als Rijen onderaan de lijst van aantrekkelijke woonplaatsen.

En wanneer we onder de motorkap kijken, wordt het er niet beter op.

Vorig jaar sloot ik mijn betoog af met de woorden: "Er is werk aan de winkel en met visies creëer je slechts een papieren tijger." Helaas bleek deze uitspraak profetisch. Enkele voorbeelden: eind vorig jaar moest meer dan €1.000.000,- uit de bijna lege algemene

reserve worden getrokken omdat veel straten niet door de veiligheidskeuring kwamen. Het begrootte bedrag voor regulier en serviceonderhoud buitenruimte loopt hopeloos achter, het riool bij de Van Heinsbergstraat staat op instorten, en de jeugdzorg blijft in gebreke. Bovendien lopen we achter met de energietransitie ten opzichte van andere gemeenten.

Dat we al die tijd zwarte cijfers konden schrijven is niet meer dan het gevolg van uitstel op uitstel op uitstel (en een beetje financiële trucs). Noodzakelijk onderhoud en vernieuwing zijn jarenlang doorgeschoven. Een fraai staaltje struisvogelpolitiek. We zien dit bij de duurzaamheidsvisie, waar eerst een overbodige strategie werd geformuleerd, en de aanleg van de blauwe ader in Rijen, waar nog steeds geen budget voor is vrijgemaakt. Ondanks een unaniem aangenomen motie in 2020 is deze belangrijke ingreep nog steeds niet uitgevoerd. Er zijn nog steeds inwoners in onze gemeente die met een beetje zware regenbui natte voeten krijgen. Wanneer worden zij van deze ellende verlost, ze wachten al minimaal vier jaar en zitten in onzekerheid over hoeveel langer dit nog gaat duren. Graag een reactie van de wethouder.

Het ABG-bestuur en dit college zijn sowieso meer gericht op het maken van (weer) nieuwe visies, in plaats van actie te ondernemen. In drie jaar tijd zijn we bijvoorbeeld nog steeds niet verder gekomen dan een workshop over een visie over participatie, terwijl een vernieuwde en broodnodige participatie-aanpak al lang ter hand had kunnen worden genomen.

Drie jaar, voorzitter, en we zijn nog niet verder dan een paar vrijblijvende radenavonden met de ABG-collega's.

En hoe lang hebben we over een fietsvisie gedaan, terwijl er nog steeds niks onderhanden is genomen. Het Koersdocument in het sociaal domein is nog steeds niet van het papier gekomen. Geen woorden, maar daden, zeg ik als voormalig inwoner van Rotterdam. Helaas zie ik dat hier niet.

Graag reflectie hierop van de portefeuillehouders.

De komende jaren moeten miljoenen worden geïnvesteerd in het riool en de openbare ruimte. De €1,8 miljoen die eind vorig jaar werd vrijgemaakt voor het opknappen van onveilige straten, is slechts een begin. Er is structureel te weinig begroot voor regulier en serviceonderhoud buitenruimte. Inwoners klagen terecht over het slechte onderhoud van groen en straten in hun buurt. Het Wilhelminaplein is een ander voorbeeld van het oog op de bal verliezen. Wanneer kunnen de inwoners gaan genieten van een nieuw, gezellig en groen plein? In de Perspectiefnota lezen we dat het begrote bedrag ontoereikend is.

Waarom is er dan geen extra bedrag opgenomen? Voor een ambtenarenkantoor is dit al jaren geen probleem. Graag de reactie van de wethouder hierop.

Het ravijnjaar blijft helaas niet beperkt tot één jaar en het vet is van de botten. De bodem van de algemene reserve is zichtbaar en de GREX loopt leeg. Het gevolg van onder andere hoge (en steeds verder oplopende) uitgaven voor de ABG-organisatie, een duur ambtenarenkantoor en andere kosten zoals een overbodige fietssnelroute midden door Rijen. Alles bij elkaar leidt dit tot diep rode cijfers. Onze fractie waarschuwt hier al enige tijd voor. Vorig jaar waarschuwde wij al dat het college, met goedkeuring van de coalitiepartijen, driftig mee graaft aan het ravijn. Maar laten we eerlijk zijn. In feite schrijven we in 2025 al rode cijfers. Naast het niet opnemen van tal van voor onze inwoners essentiële zaken die maar niet worden opgepakt hebben we een bedrag van €1.000.000,-, zijnde een bonus van de spreidingswet, opgenomen in de begroting van 2025. Maar wat als deze niet komt? Bijvoorbeeld als de spreidingswet ingetrokken wordt? Graag een antwoord hierop.

Het opmerkelijke is dat er wel verzoeken zijn voor extra FTE en budgetten zonder duidelijkheid van of over de besteding. Dit staat haaks op de noodzaak om in september een bezuinigingssessie in te gaan. Is dit om straks te kunnen zeggen we hebben al dit en dat uit de begroting gehaald? Wij horen graag van het college wat de overwegingen zijn geweest om FTE en andere budgetten zonder duidelijke bestemming in deze meerjarenbegroting op te nemen?

Onze fractie is van mening dat we verder moeten kijken dan 1 of 2 jaar vooruit. Regeren is vooruitzien en prioriteiten stellen. Onze inwoners moeten zien dat de gemeente er voor hen is en dat hun dorp gezond, veilig en goed onderhouden is. Een dak boven je hoofd en je gezondheid zijn basaal. We moeten daarom zorgen voor passende woonruimte en gezonde lucht, water en bodem. Daarom dienen wij samen met GGR de motie “Beperking van uitbreiding van intensieve veehouderij ten behoeve van woningbouw en leefklimaat” , gericht op gebieden waar we (toekomstige) woningbouw (zouden) kunnen realiseren.

Dit betekent dat het onderhoud van de openbare ruimte op orde is, zodat hittestress wordt tegengegaan, door de aanwezigheid van voldoende bomen van formaat. Het betekent ook een goed werkend riool dat klaar is voor de toekomst met meer en zwaardere buien. Dus start met de blauwe ader! Veilige wegen en fietspaden zijn essentieel, net als goed onderhouden cultuur historische zandpaden. Inwoners moeten hun afval goed kwijt kunnen; biedt onze milieustraat hiervoor nog voldoende ruimte als er een grote wijk als Tussen de Leijen verrijst? Hoe gaan we ons voorbereiden op de circulaire economie, hoe denk het college dit te gaan bereiken? Graag een reactie hierop. Iedereen wil dat er zo snel als mogelijk gestart wordt met Tussen de Leije. Is er al weer een nieuw flora en fauna onderzoek uitgevoerd. Het laatste flora en fauna onderzoek dateert uit 2020 ouder dan 3 jaar, dan

dient er een nieuw onderzoek plaats te vinden. Wij horen graag van de wethouder of er inmiddels alweer een nieuw flora en fauna onderzoek heeft plaatsgevonden.

Ook moeten we zorgen voor schone lucht. Er is geen budget voor schonere lucht begroot. Waarom niet. Hoe denkt het college de lucht in Gilze en Rijen schoner te maken? Graag de plannen van het college hiervoor.

Iedereen moet een betaalbaar dak boven het hoofd hebben, daarom willen we dat woningen splitsen makkelijk wordt en dat er naar locaties wordt gezocht waar tijdelijke woningen kunnen komen. Inwoners moeten ook mobiel kunnen zijn, ook degenen die afhankelijk zijn van openbaar vervoer, in het kader hiervan hebben wij de motie “Doortrekken buslijn Gilze/AZC naar Chaam”

Ook over het sociaal domein hebben we zorgen. Ondanks dat er al jaren om geroepen wordt (en opgeschreven in het Koersdocument van een paar jaar geleden), zien we het proces van normalisatie niet op gang komen. Integendeel: de jeugdzorgconsumptie loopt steeds maar verder op, en hetzelfde geldt voor de WMO. Doen we in het sociaal domein wel de goede dingen. Uit de clientervaringonderzoeken blijkt dat een substantieel deel van de cliënten geen of weinig baat heeft van de aangeboden zorg. Zitten we daar wel voldoende bovenop? Gaat we niet te lang door met zorgtrajecten die onvoldoende rendement bieden, of met zorgaanbieders die te weinig resultaat laten zien. We denken dat een rekenkameronderzoek naar het sociaal domein, en met name naar de vraag of de lokale zorg wel laagdrempelig en effectief is, hard nodig is. Wij vragen andere fracties daar ook eens over na te denken.

Wij hebben ook de nodige vraagtekens bij enkele voorstellen nieuw beleid in de PN. Dan gaat het bijvoorbeeld over de impuls transformatie sociaal domein (nr. 16) en de doorontwikkeling van de toegang (nr. 17). Zonder gedegen toelichting in het najaar over noodzaak en aanpak, zullen we die niet steunen bij de begrotingsbehandeling. Graag een reactie van de wethouder

Inwoners moeten mee kunnen doen en eigen plannen kunnen realiseren. Fon-s en het goede ideeën fonds lopen leeg. Daarom hebben we het volgende amendement “Nieuwe begrotingspost burgerinitiatieven”.

Tot slot, voorzitter. Eerst moeten de consequenties van het ravijnjaar en de volgende jaren in beeld worden gebracht. Daarom vinden wij het niet verantwoord om de kosten van de gemeenschappelijke regelingen inclusief de ABG en de Diamantgroep te laten oplopen en willen deze voorlopig bevriezen voor 2025 en volgende jaren. Daarom hebben wij de motie “Ook Gemeenschappelijk Regelingen, zoals de ABG, moeten helpen bij het ravijnjaar.” Hoe

de langere termijn eruit komt te zien daar gaan we in september naar kijken. Franjes voor onze inwoners zijn er al jaren niet meer. Daarom kan het niet anders dat er eerst in eigen vlees gesneden moet worden. We spreken hierover verder in september.

Dank u wel.